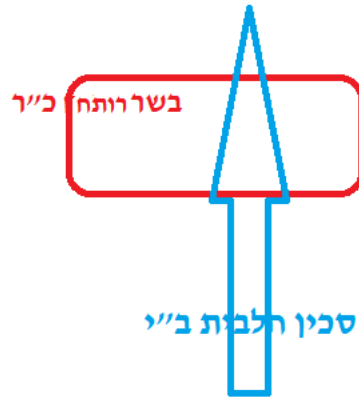

סימן צד סעיף ז-ט – שיעור
בשר רותח שחתכו בסכין חולבת

שאלות:

1. מה דין הבשר והסכין? למה לא נאסר הבשר כדי נטילה? ש"ך (כז) מביא 3 תירוצים.
2. מה הדין אם הסכין חותכת מתחת לבשר הרותח? (ש"ך כה).
3. מה הדין אם הסכין לא ב"י? כדי קליפה (סמ"ק). מדוע?
4. מה הדין אם הבשר הרותח בכלי שני? גוש? רמ"א, מרן, מהרש"ל, ש"ך, ט"ז.

טור: וכתב ה"ר פרץ יש רוצים להתיר **בשר רותח שחתכו בסכין חולבת** ע"י קליפה, וכדאמרינן גבי בית השחיטה רותח וסגי בקליפה, ולא דמי להתם, דהתם אין כל הבהמה רותחת אלא מקום בית השחיטה לבד, אבל חתיכה שכולה רותחת כשחותכין אותה בסכין חולבת מתפשט בכולה וכולה אסורה אם אין בה ששים כנגד כל הסכין. **ודוקא כשהסכין בן יומא**, אבל אם אינו בן יומא או אינו יודע אם הוא בן יומא אם לאו מסתמא **אינו בן יומא**, דסתם כלים אינן בני יומא, אבל קליפה **בעי**.

ומ"ש אבל קליפה בעי. כתב סמ"ק (שם אות טו) דטעמא **משום שמנונית הנדבק בדופני הסכין**.

סימן צד סעיף ז: בשר רותח שחתכו בסכין חולבת, כל החתיכה אסורה אם אין בה ששים כנגד מקום הסכין שחתך הבשר. אבל אם אינו בן יומו, או אם אינו יודע שהוא בן יומו, אינו אוסר אלא כדי קליפה. הגה: וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון, ואז אם הסכין בן יומו ואין סי' בבשר נגד הסכין הכל אוסר, ואף הסכין צריך הגעלה. אבל אם הוא כלי שני, הבשר צריך קליפה, והסכין נעיצה בקרקע, וכן נוהגין. ואפילו אין הסכין בן יומו, יש לקלוף הבשר מעט משום שמנונית הסכין.

ש"ך כה: בשר רותח כו'. אפילו היה הסכין למטה והבשר למעלה דתתאה הוא צונן, דאגב דוחקא דסכינא בלע טובא, כן מוכח באו"ה כלל כ"ז ד"י. וכ"פ הפרי"ח כב.

ש"ך כז: אם אין בה סי' כו'. ואף על גב דלקמן סימן ק"ה ס"ד כתבו הט"ו דאם נפל איסור על חתיכה שבקדרה שהוא חוץ לרוטב סגי בנטילה, י"ל דשאני הכא דאגב דוחקא דסכינא מתפשט בכלולו, וכן משמע חילוק זה בב"י ובאו"ה שם ע"ש, עי"ל דסתם סכין הוא בלוע ג"כ משמנונית של חמאה, וכה"ג אי"נ מיירי שהבשר שמן ובדבר של שמן כתבו הט"ו שם ס"ה דאוסר עד סי' וע"ש. ואף על גב דלקמן ר"ס צ"ו אם חתך בסכין של איסור או של חלב צנון אינו אסור אלא כדי נטילה, י"ל דהתם ליכא אלא משום חורפא דצנון, ואף על גב דיש פוסקים והביאם המחבר שם דחורפי' דצנון עדיף מרותח דאפילו אין הסכין בן יומו משוי ליה נ"ט לשבח, מ"מ לענין להתפשט בכולה בישול עדיף.

ט"ז יג: ... ואפילו ברישא דיש סי' נגד כל הסכין, אפי"ה צריך קליפה כבמקום נפילת האיסור מועט בצלי, ששם האיסור על כל פנים יותר דבוק ונסרך מבשאר מקומות, על כן צריך לקלוף המקום ההוא. ומזה למד הרשב"א לכל צלי שנפל עליו איסור מועט שצריך סי' וגם קליפה ... וכך פסק בנקודות הכסף.

ר.ע.איגר: רשב"א כדי נטילה.

ז"צ מו - מז: ... ט"ז סק"יג. והגם לכרתי וחוו"ד בעו כדי כטילה, ואנן לא ס"ל הכי, מ"מ קליפה מיהא בעי. חכ"א שם. ואם נתבשל בלא קליפה מותר, דטיחת הסכין דבר מועט הוא ומסתמא יש בתבשיל סי' נגדו. ער"ה אות יב משם הר"י בית דוד ז"ל.

אינו בן יומו:

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צד סעיף ז

... ש"מ שאם אין בה סי' נגד הטיפה נאסר הכל אף על פי שהאיסור מועט אלא פשוט הוא דודאי יש סי' נגד האיסור או בתרומ' אי' ומאה אלא דהחילוק הוא דברישא דהוה האיסור משום פליטת הסכין הוצרך לומר דאוסר עד סי' אבל בסיפא שאין בן יומו מותר מצד הסכין אלא מצד שמנונית שעליו והוא דבר מועט ויש סי' בשיעור קליפה נגדו על כן לא הוצרך להזכיר כאן סי' כיון דעל כל פנים בעי קליפי' בכל גוונא ואפילו ברישא דיש סי' נגד כל הסכין אפי"ה צריך קליפה [כ]במקום נפילת האיסור מועט בצלי ששם

האיסור על כל פנים יותר דבוק ונסרך מבשאר מקומות על כן צריך לקלוף המקום ההוא ומזה למד הרשב"א לכל עלי שנפל עליו איסור מועט שצריך ס' וגם קליפה וכן כתוב להדיא במרדכי סוף פרק גיד הנשה בהדיא דפסח שצריך קליפה אפילו ביותר מס' וכ"כ הר"ן בפרק כל הבשר וכן פסק בש"ע סי' ק"ה ס"ה ולכוונה זו כתב הטור כאן בשם הר"ף דבעי קליפה דהיינו גם ברישא שיש ס' נגד מקום הסכין ולא חילקו לשני בבות אלא ללמדינו דבאין ידוע שהוא בן יומו אזלינן להקל וא"צ ס' נגד מקום הסכין אבל נגד השמנונית שבעין פשיטא שיש ס' ולא הוצרך להזכירו וסיים אבל קליפה בעי אתרווייהו והש"ע שהעתיק בסיפא אינו אוסר אלא כדי קליפה ג"כ נתכוון לזה: שוב ראיתי באשר"י פרק גיד הנשה בדין עלי שצריך נטילה שכתב שם וכן הא דאמר בפרק קמא למ"ד בית השחיטה רותח הוא קולף שאני התם דהשמנונית שעל הסכין דבר מועט הוא כדאמרינן בפי' כיצד צולין שאני סיכה דמשהו עבדי ליה כו' עכ"ל. התם ג"כ קאמר אחר שיש ס' רק שיש חשש מחמת מקום הנפילה בזה סגי בקליפה ולא צריך נטילת מקום כן נלע"ד פשוט דאם אין ס' נגד השמנונית שעל הסכין דאסור כולו והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהים:

✓ **אם הבשר רותח בכלי שני**

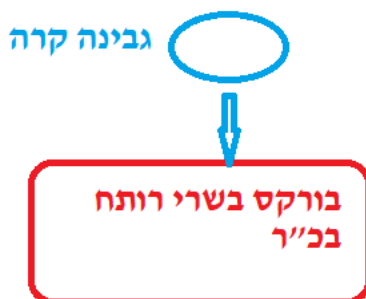
ש"ך ל: וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון כו' עד והסכין נעיצה. בש"ע נרשם כאן ארוך כלל ל"ו, ואינו בד"מ ולא בת"ח ואדרבה, דעת האו"ה כלל ל"ו ד"ז דאפילו בכלי ב' נדון ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו, וצריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש, וכן דעת מהרש"ל באו"ש סי' נ"א דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי ראשון לכלי שני, אבל כל זמן שהיד סולדת בו אסור, ויתבאר זה בסי' ק"ה סק"ז בס"ד. אלא הוא דעת הרב עצמו כדאיתא בת"ח סוף כלל ס"א.

ט"ז יד: ... וכך הם דברי רש"ל פרק ג"ה סי' מ"ד וז"ל דלא שייך כלי שני אלא במים ורוטב וכל דבר הצלול שמתערב מיד ונתקרר במהרה, אבל לא בחתיכת בשר ודג וכל דבר שהוא גוש, דכ"ז שהיד סולדת בו עומד בחמימותו ומפליט ומבליע שפיר. ... ולפי הנראה לע"ד יש להחמיר במקום שיש דוחקא דסכינא, אבל באין דוחקא דסכינא כהדיא דתחב כף שזכר רש"ל, בזה יש להקל כדעת רמ"א.

כה"ח עב: בהגה. אבל אם הוא כלי שני הבשר צריך קליפה וכו'. אמנם דעת האו"ה כלל ל"ו דין ז', דאפי' בכלי שני נדון ככלי ראשון כ"ז שהיס"ב, וצריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש. וכ"כ רש"ל פג"ה סי' מ"ד דלא שייך כלי שני אלא במים ורוטב וכל הדבר הצלול שמתערב מיד ונתקרר במהרה, אבל לא בחתיכת בשר ודג וכל דבר שהוא גוש, דכל זמן שהיס"ב עומד בחמימותו ומפליט ומבליע שפיר. וכ"ה דעת הט"ז ס"ק י"ד והש"ך סק"ל ... ערוך השלחן או' ל"ב, וכתב ובודאי נכון להחמיר כדיעה זו שיש בזה סברא נכונה, אמנם בהפ"מ או דיעבד כדאי רבינו הרמ"א לסמוך עליו יעו"ש שהביא ראיה לדברי רמ"א

מירושלמי פ"א דמעשרות. וכ"כ חכ"א כלל ס' או' י"ב, דבהפ"מ לסמוך על הפו' דאין חילוק דגם בדבר
גוש לעולם אמרינן דכלי שני אינו מבליע, אלא א"כ יש ג"כ דוחקא דסכינא ודבר גוש, אז יש להחמיר
עכ"ל.

גבינה חמה שנפלה בקערת בשר

שאלות: מה דין הבשר? הגבינה? הבורקס כדי קליפה (רבנו ירוחם). למה לא 60 כמו בסעיף ז? למה לא כדי נטילה כדיין צלי? (ש"ך לב). בסעי' ז יש דוחק הסכין. לא נטילה כי הגבינה לא חודרת יותר מקליפה (חידוש של ר"י), הש"ך מחדש שא"כ צריך נטילה בגבינה. וי"א כיון שלרמ"א לא בקיאים בכחוש לכן יש לאסור ב 60. אבל הז"צ שאין לנו אלא דברי מרן.

מה דין הגבינה? הקערה?

גבינה צריכה כ"ק משום שאין הבלוע יוצא יותר מכ"ק. למה לא נטילה? כיון שהגבינה יבשה לגמרי אבל אם היתה לחה צריך נטילה. ואם שמינה ולחה (גבינת נפולאון 25% שומן) צריך 60.

בית יוסף: כתב רבינו ירוחם (נט"ו אות כח) מעשה היה ונפל תוך תנור של פנאד"ש גבינה, והתיר ר"י הפנאד"ש בקליפה להסיר מעליה, ואפילו שהגבינה לחה, שאין דרך גבינה ליכנס כל כך עכ"ל. ונראה דלא דמי לבשר רותח שחתכו בסכין חולבת דאסר הרב פרץ, דהתם שאני, דאגב דוחקא דסכינא מיבלע טובא, אי נמי התם היינו טעמא משום דהסכין פעמים שהשומן קרוש עליו ואינו ניכר, וכשחותך בו הרי טעם הבא מן הממש, משא"כ בקערה.

ונראה ללמוד מכאן לגבינה בבצק שמטגנין בשמן שנתנוה חמה בקערת בשר בת יומא, שאינה צריכה אלא קליפה בלבד, דהתם הא ליכא טעמא דדוחקא דסכינא, וכיון דאין שם רוטב להבליע ולהפליט אינו אוסר יותר מכדי קליפה, וכך נראה ממה שכתבו התוספות (קיא: ד"ה הלכתא דגים) והרא"ש (פכ"ה סי' כט) גבי דגים שעלו בקערה, פירוש שעלו מן הצלי או צוננין בקערה רותחת בין למאן דאמר עילאה גבר בין למאן דאמר תתאה גבר אדמיקר ליה בלע ובעי כדי קליפה, כדאמרינן בפרק כיצד צולין (פסחים עו.). ויתבאר זה עוד בסימן ק"ה (קסה.) בס"ד.

סימן צד סעיף ח: אם נפל לתנור פנאד"ש גבינה, אפילו לחה, וכן גבינה חמה בקערת בשר בת יומא, אינו אוסר אלא כדי קליפה.

ט"ז טו: לתנור פנאד"ש. פי קערה של בשר, דהיינו שעושין בה מאכל של בשר הנקרא פנאד"ש.

ט"ז טז: אינו אוסר אלא כדי קליפה. דאין שם רוטב, ולא דמי לבשר רותח שבסעיף ז', דכאן ליכא דוחקא דסכינא רק שמונח עליה, ותו דשם יש לפעמים שומן קרוש עליו ואינו ניכר וכשחותך בו הוה טעם הבא מן הממש, משא"כ בקערה, כ"כ ב"י.

ש"ך לב: אם נפל לתנור פנאד"ש כו'. פי שנפל על פנאד"ש חמה גבינה אפילו לחה, סגי לפנאד"ש בקליפה, ול"ד לדלקמן סימן ק"ה דאיסור שנפל על היתר חס צריך נטילה, דאין דרך גבינה ליכנס כל כך, ר"י בשם ר"י. וא"כ הגבינה עצמה צריך נטילה. וכ"כ הפר"ח כט.

חוות דעת ביאורים יז: עיין ש"ך ס"ק ל"ב, עד שאין דרך גבינה ליכנס כל כך. זהו לדעת המחבר, אבל לדין שכתב הרב בהג"ה סימן ק"ה (סעיף ט) דכדי שלא נחלק בין כחוש לשמן משוינן הכל לשמן אף בדבר שאין בו סרך שמנונית, ע"ש, אף בגבינה אוסר הכל. וכן מוכח בסימן צ"א סעיף ה' דאפילו במליחה אוסר הגבינה עד ששים. והא דלא הגיה הרב כאן, דסמך עצמו אסימן ק"ה.

ז"צ נד: אם נפל לתנור פנאד"ש גבינת וכי. פי קערה שעושין בה מאכל של בשר הנק' פנאד"ש שנפל על הקערה הנז' גבינה, והקערה היא חמה אבל לא היה פנאד"ש שם, ואח"ך נתנו שם פנאד"ש בקערה הנז', וקאמר שאין בלוע בקערה נכנסת בפנאד"ש יותר מכד"ק. באר הגולה אות יב ט"ז סק"טו. א"נ יש לפרש שהפנאד"ש של בשר היה בתנור חמה ונפל עליו גבינה, וקאמר דסגי לפנאד"ש קליפה. ש"ך סק"לב פרי"ח סק"כט. ובי הפירושים אמת והדין כן. בל"י סק"ל הביא ב' הפירושים. מש"ז סק"טו ג"כ הביא ב' הפירושים. והגם דיש מן האחרונים מחמירין לדעת מור"ם, עיין מש"ז שם בסופו הניח בצ"ע, וגם חו"ד ב"י סק"יז כתב שלדעת מור"ם אוסר הכל. אנו אין אלא דברי מרן ז"ל וסגי בקליפה.

כה"ח עט: וכן גבינה חמה בקערת בשר ב"י אינו אוסר אלא כדי קליפה. ואף ששניהם חמין הקערה אסורה והגבינה אינה נאסרת אלא כד"ק, ואם יש בגבינה רוטב קצת צריך נטילת מקום. ש"ך ס"ק ל"ג. פרי"ח או' ל. שפ"ד או' ל"ג. זב"צ או' נ"ו. ואם הוא לח גמור צריך סי' נגד הקערה דבכולה משערין. פרי"ח שם.

הליכות עולם ח"ו עמ' קצז: גבינה קרה שנפלה על בשר צלי בעודו חם, הגבינה נאסרת כדי נטילה, והבשר נאסר כדי קליפה במקום שנגעה בו הגבינה.

בשלו דבש במחבת של בשר

בית יוסף: כתב המרדכי בסוף פרק אין מעמידין (ע"ז סי' תתלו) ובפרק כל שעה (פסחים סי' תקסב) מעשה בא לפני ר"י, שבשלו דבש במחבת של בשר בת יומא והריקוהו חס בקערה של חלב בת יומא, והתירה משום דשמנונית בדבש הוי נותן טעם לפגם, והביא ראיה לדבר. ולי נראה אפילו אם היה נותן טעם לשבח שרי, משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהיתרא.

סימן צד סעיף ט: בשלו דבש במחבת של בשר בת יומא והריקוהו חס בקערה של חלב בת יומא, מותר, משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא.

ט"ז יז: משום דהוה נ"ט כו'. במרדכי שם בד"ן זה כתוב הטעם דמותר מפני שהשמנונית הוא נ"ט לפגם, וסיים שם

אבל אם היה לשבח היה אסור, משום דס"ל דגים שעלו בקערה עלו אין נתבשלו לא. והב"י כתב דנראה לו טעם ההיתר בזה הדבש משום דהוה נ"ט בר נ"ט. ויש נ"מ בטעם המרדכי, דאפילו היה בשר בעין במחבת שבשלו הדבש, דאז הוה אסור ולא הוה נ"ט בר נ"ט, כמ"ש בסי' צ"ה גבי ביצה שנתבשלה עם בשר כו', מ"מ כאן שרי מטעם דהוה נ"ט לפגם. ואם כן לא היה לו לש"ע להשמיט טעמו של המרדכי בזה.

פרי חדש לא: והריקוהו חס כו'. אף לכתחילה מותר לאוכלו עם חלב, וכל שכן להריקו בקערה של חלב וכדלקמן בריש סימן צ"ה, אלא שנמשך אחר לשון המרדכי שהתירו מטעם נותן טעם לפגם, דמההוא טעמא לא שרי אלא בדיעבד. וכן כתב בספר מנחת כהן בחלק א' בפרק י"ב, וזה ברור.

פרי חדש לב: מותר. בתשובות מהר"ם הארוכות בסימן רי"ג התירו מתרי טעמי, חדא משום דשמנונית בדבש הוי נותן טעם לפגם אפילו השמנונית בעין, ועוד משום נ"ט בר נ"ט דהיתרא. והכל אמת כמו שכתב המחבר בכאן ולקמן בסימן ק"ג סעיף ד'.

חכמת אדם כלל מח יד: ואם בישלו דבש במחבת של בשר בן יומו והוריקוהו חס בקערה של חלב בן יומו, מותר, אלא דבזה אפילו בלא הפסד מותר אף למנהגו **בין הדבש ובין הקערה**, ולא מבעיא במשקה מעד שנעשה מדבש דבזה לכולי עלמא השמנונית נותן טעם לפגם, אלא אפילו בדבש עצמו דלדעת רמ"א (קג, ד) שמנונית אינו נותן טעם לפגם, מכל מקום מותר כיון דיש אומרים דגם בדבש נותן טעם לפגם סמכינן על דעת הבית יוסף, דלעולם נותן טעם בר נותן טעם מותר (ש"ך לד).

כה"ח פ: בשלו דבש במחבת של בשר ב"י מותר וכו'. **ואפי' הקערה מותרת.** ש"ך סוף ס"ק ל"ד. חו"ד אוי כ"ט וכתב ואף לדעת מור"ם בהגה סי' צ"ה סעי' ג' דאוסר, הכא שרי. וכ"כ חכ"א כלל מ"ח אוי י"ד. ערוך השלחן אוי ל"ה. ודלא כהב"י אוי ל"ב שכתב דלדעת מור"ם שם יש להחמיר לכתחלה.

כה"ח פא : משום דהוי נ"ט בר נ"ט דהתירא. **ואפי' אם יש שמנונית בעין במחבת** שבשלו בה הדבש, שרי מטעם המרדכי דבשר בדבש פוגם והוי נותן טעם לפגם. ט"ז ס"ק י"ז. פרי"ח אוי ל"ב. זב"צ אוי נ"ח. וכ"פ השי"ע לקמן סי' ק"ג סעי' ד', דבשר פוגם הדבש, אלא דלדעת מור"ם שם בהגה באין הפ"מ יש להחמיר יעו"ש. והי"ד לאשכנזים ההולכים ע"פ דברי מור"ם ז"ל, אבל הספרדים ההולכים ע"פ פסק השי"ע יש להתיר אף באין הפ"מ.